

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2022-05-11

Byggnadsnämnden 2022-06-21

Diarienummer 0367/22

Handläggare

Helene Hansson / Jan Johansson

Telefon: 031-368 17 30 / 031- 368 18 96

E-post: fornamn.efternamn@sbk.goteborg.se

Boverkets rapport Uppdrag att utreda åtgärder för vissa säkerhetsrisker i äldre hiss

Förslag till beslut

I byggnadsnämnden

1. Tjänsteutlåtandet godkänns
2. Tjänsteutlåtandet översänds till Stadsledningskontoret som yttrande över remissen.
3. Paragrafen justeras omedelbart.

Sammanfattning

Stadsbyggnadskontoret har från Stadsledningskontoret fått i uppdrag och yttra sig avseende Remiss från Finansdepartementet - Boverkets rapport Uppdrag att utreda åtgärder för vissa säkerhetsrisker i äldre hiss.

Rapporten avser utredning om ytterligare preciserade förbättringskrav (retroaktiva krav) behövs för att åtgärda vissa säkerhetsrisker i äldre hiss samt förutsättningarna för och lämpligheten av att införa ytterligare preciseringar av det befintliga förbättringskrav som finns på lagnivå.

Dagens lagkrav på befintliga hiss 8 kap. 24 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL är en allmänt hållen och bred bestämmelse med förbättringskrav som anger att hiss i byggnader alltid ska ha det utförande och den utrustning som skäligen kan fordras för att uppfylla de tekniska egenskapskraven avseende säkerhet. Det kan vara svårt att tolka vad som faller in under begreppet ”skäligen kan fordras” i bestämmelsen. I plan- och byggförordningen (2011:338), PBF finns precisering av särskilda skäl men dessa avser endast byggnader som i huvudsak innehåller arbetslokaler.

Genom att införa ytterligare preciserade förbättringskrav kommer det framför allt att bidra till bättre säkerhet med färre olyckor, vilket bland annat innebär inbesparade sjukvårdkostnader och minskade kostnader för produktionsbortfall. Därutöver bedöms preciserade krav leda till ökad trygghet för många användare i den dagliga boendemiljön, vilket kommer att gynna boende och besökare, men framför allt äldre, barn, och personer med funktionsnedsättning. Ytterligare preciserade krav på säkerhetshöjande åtgärder kommer också att innebära nya uppdrag för olika hiss företag såsom tillverkare och reparatörer.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Framför allt är det fastighetsägare som berörs av ytterligare preciserade förbättringskrav vilket kommer medföra en hög investeringskostnad. För mindre fastighetsägare med många hissar kan åtgärds kostnaden innebära en betydande utgift. Om hissarna åtgärdas i närtid kan det innebära minskade kostnader för drift- och underhåll och energi, samtidigt som fastighetsvärdet kan stiga efter renoveringen.

Hissföretag som tillverkar och reparera hissar kommer med nya preciserad förbättringskrav få fler uppdrag. Initialt kan det vara brist på personal.

Byggnadsnämnd har tillsyn över att de preciserade förbättringskraven uppfylls.

Förbättringsåtgärder som utgör väsentlig ändring av en hiss ska anmälas till byggnadsnämnden vilket kommer generera en ökad mängd ärenden.

Stadsbyggnadskontoret får en ökad kostnad både för att klara tillsyn av att de preciserade kraven efterlevs men även för antal inkomna anmälningsärenden för åtgärd av hiss.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Genom att införa ytterligare preciserade förbättringskrav kommer det framför allt att bidra till bättre säkerhet med färre olyckor, vilket bland annat innebär inbesparade sjukvårdkostnader och minskade kostnader för produktionsbortfall. Därutöver bedöms preciserade krav leda till ökad trygghet för många användare i den dagliga boendemiljön, vilket kommer att gynna boende och besökare, men framför allt äldre, barn, och personer med funktionsnedsättning.

Nackdelen, främst ut tillgänglighetsperspektiv är att installationsåtgärder av hiss kan ta veckor att åtgärda och då är de boende och besökare utan hisstillgång.

Bilagor

1. Uppdrag att utreda åtgärder för vissa säkerhetsrisker i äldre hissar

Ärendet

Stadsbyggnadskontoret har från Stadsledningskontoret fått i uppdrag och yttra sig avseende Remiss från Finansdepartementet - Boverkets rapport Uppdrag att utreda åtgärder för vissa säkerhetsrisker i äldre hissars.

Remisstid: Svar senast 2022-06-30

Beskrivning av ärendet

Stadsbyggnadskontoret har från Stadsledningskontoret fått i uppdrag och yttra sig avseende Remiss från Finansdepartementet - Boverkets rapport Uppdrag att utreda åtgärder för vissa säkerhetsrisker i äldre hissars.

Hissars ska vara utförda och installerade så att de ger ett tillfredsställande skydd för säkerhet och hälsa vid användning, skötsel, underhåll och tillsyn. Det är fastighetsägaren som har det yttersta ansvaret för säkerheten för hissen när den används.

Byggnadsnämnden är tillsynsmyndighet och övervakar att reglerna för hissars följs.

Säkerhetskraven för nya hissars som installeras i byggnader är höga men för äldre befintliga hissars kan motsvarande krav inte alltid ställas. Utgångspunkten i svensk rätt är att nya krav inte ställs retroaktivt, det vill säga om hissen uppfyller de krav som gällde vid tiden då den installerades får hissen fortfarande användas.

På senare år har det skett olyckor i äldre hissars där barn skadat sig allvarligt och det upptäckts att äldre hissars har säkerhetsbrister. Uppskattningsvis tror man att det rör sig om ca 20 000 hissars i bostadshus. För arbetslokaler finns det preciserade krav i plan- och byggförordningen (2011:338), PBF.

Det finns ett övergripande förbättringskrav i 8 kap. 24 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL. Hissars i byggnader ska alltid ha det utförande och den utrustning som skäligen kan fordras för att uppfylla de tekniska egenskapskraven som avses i 8 kap. 4 § PBL. Detta krav har ett brett tillämpningsområde och gäller oavsett vilken användning byggnaden ska ha. Det ska således göras en skälighetsbedömning av vad som fordras. Det kan vara svårt att tolka vad som faller in under begreppet ”skäligen kan fordras” i bestämmelsen. Därför kan det vara lämpligt att det övergripande förbättringskravet preciseras i större utsträckning. Genom att precisera ytterligare i förordningen vad som avses med ”skäligen kan fordras” blir reglerna därigenom tydligare och kända säkerhetsrisker kan åtgärdas i snabbare takt.

Det förväntade effektmålet av införandet av ytterligare preciseringar på förordningsnivå av förbättringskravet är att minska risken för allvarliga olyckor med äldre befintliga hissars.

Stadsbyggnadskontorets bedömning

Stadsbyggnadskontoret har ett par synpunkter på Boverkets rapport Uppdrag att utreda åtgärder för vissa säkerhetsrisker i äldre hissars.

Följande synpunkter anser stadsbyggnadskontoret bör förtydligas.

När säkerhetshöjande åtgärder ska utföras enligt Boverkets rapport “Uppdrag att utreda åtgärder för vissa säkerhetsrisker i äldre hissars”, bör det klargöras hur tillgängligheten för boende ska tillgodoses. När hissen tas ur drift för åtgärdande försvinner

tillgängligheten för boende i fastigheten och även möjligheten för sjukvården att utföra bårtransport under tiden det tar för att åtgärda bristerna. Dessa arbeten kan ta flera veckor att åtgärda, detta drabbar främst äldre och funktionsnedsatta som utan hiss inte kan lämna bostaden.

När säkerhetshöjande åtgärder ska utföras enligt Boverkets rapport "Uppdrag att utreda åtgärder för vissa säkerhetsrisker i äldre hissar", bör det klargöras om byggnadsnämnderna samtidigt som fastighetsägarna lämnar in en anmälan, ska utreda möjligheten till förbättringar. Om det är möjligt att förstora hisschakt eller hisskorg för att öka tillgängligheten och användbarheten av hiss.

När säkerhetshöjande åtgärder ska utföras enligt Boverkets rapport "Uppdrag att utreda åtgärder för vissa säkerhetsrisker i äldre hissar", bör det klargöras hur byggnadsnämnderna är tänkta att följa upp tillsynen av fastighetsägarnas hissar. Detta blir ett väldigt stort åtagande för byggnadsnämnderna, både kostnadsmässigt och resursmässigt. Att för byggnadsnämnderna få möjlighet att debitera detta åtagande skulle kunna ge ett incitament att utföra det skyndsamt.

Vi anser även att en längre övergångsperiod är att föredra för att berörda parter ska ha tid att både bemanna upp sina organisationer, leverantörer och tillverkare ska ges tid för att ta fram produkter,

Sammanfattningsvis ser stadsbyggnadskontoret positivt på rapporten att precisera förbättringskraven för äldre hissar för att öka säkerheten. Desto tydligare förbättringskraven är preciserade desto mer likvärdig behandling kan kommuner med byggnadsnämnder agera och få en mer enhetlig behandling över hela landet.

Henrik Kant

Carita Sandros

Stadsbyggnadsdirektör

Chef Byggavdelningen